

B2-páholy

A dráma színpadra írt mű, párbeszédekből áll, és nagyjából jelen időben szólal meg. Az ettől való eltérések vagy a dráma műnemének a nem ismeretéből származnak, vagy ellenkezőleg, a klasszikus dramaturgiai dilemmák radikális félresöpítéséből. Előbbiek a dilettáns próbálkozások tartományába tartoznak, utóbbiak oda, ahol Beckett vagy Brecht vetette meg a lábát. A műnem kivégzéséről, avagy, egy másik műnembe beoltásáról van szó. Mindkét kísérlet érvényes és egyúttal követhetetlen is, ugyanakkor Szondi mester drámaelmélete a maga kukucskáló színházával a mai napig őrzi prioritását, amivel nem mondunk egyebet, mint hogy Arisztotelészt még a huszonegyedik század elején sem lehet a drámai asztalról lesöpörni. Jól odaragadt a csizma...

A klasszikus európai dráma akkor alakult ki, mondják, amikor a görög társadalomnak volt már ereje és ideje a saját belső konfliktusaival foglalkozni, szembenézni. Előbb a hódítások, műfajként az eposz, utóbb az egyén belső dilemmái, műfajként a líra.

A dráma tehát konfliktusra íródik, olyan konfliktusra, amely nem (csak) az egyénen belül zajlik, hanem társadalmi érvénnyel is bír. Értjük ezen azt, hogy az ember, minden formájában, még kívülről is, társadalmi lény. S mint ilyen, nem kerülheti el az összeütközéseket másokkal. Az ilyesmit leginkább a színpadon tudja érvényesen megjeleníteni.

Ezeken eltűnődve kell eltöprengenem azon, miért mondják, hogy nincs jó mai magyar dráma, miért mondja valaki, hogy Örkénynél véget ért a magyar nyelvű drámaírás, mit vár(na) el a közönség a drámától.

A szórakoztató formát kizárhatjuk tűnődéseinkből, mert az minden korban, minden időben, változó formái között, de működik. Az ember minden korban akar röhögni, magán vagy másokon, és nem túl válogatós abban, milyen eszközökkel robbantják ki belőle a nevetés. Más a helyzet a „komoly” drámával. Úgy tűnik, manapság a drámában is túltermelés van Magyarországon. Soha annyi dráma, mint amennyi íródik nap mint nap, és ez mégsem a túltelítettség, inkább a hiány érzetét váltja ki. De ha van, és túlon túl is sok van, akkor mi hiányzik?

A társadalom hiányzik a drámához, dereng fel bennem, az olyan társadalom, amelyik képes önmagára reflektálni. Méltósággal viselni magát, hogy ez a méltóság az írásokban is megjelenjék. A drámában kell legyen valami jelentős, hogy mi, azt nem tudom, erre mindenki másként esküszik. De egy konfliktus csak akkor válik érdekessé, ha van tétje azok számára, akik a nézőtérben ülnek. A mai magyar társadalom tét nélküli társadalom. Részben szédelő és gyámoltalan emberek sokasága, részben céltudatos (ön)igazságosztók kisebbsége. Utóbbiak körében lehetne keresni a drámai konfliktus lehetőségét (ellentét és acsarkodás van közöttük, magas fokon és megállás nélkül), ha nagyobb szabásúak lennének. De nem nagyobb szabásúak, ellenkezőleg, igen kisszabásúak. Szűkszabóságban nincsen tétje az összeütközéseknek. Marad a magánszféra, ami a valóságshow-k világában nem igazán érdekli az embereket. Ha egyenes adásban nézhetem két idegen üzekedését egy bezárt ház bekamerázott szobájában, miért üljek be egy színházba, elvont és számomra terhelő dolgokat értelmezni, elviselni? Így nyílik ketté az olló. A rendszerváltozás drámája nem íródott meg mind a mai napig (vagy mert nem vettük észre, vagy mert nem volt rendszerváltás, amit meg lehetett volna írni), ugyanakkor a drámai műnem megfoghatatlan virágzását éli. Mondhatnánk, abnormális társadalomnak csakis egy őt magára hagyó színház dukál. Mit mondhatnánk... Mondjuk.

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XIV. évfolyam 4. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.
Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers),
Balázs Géza (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (dokumentum), **Elek Szilvia** (zene),
Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (próza), **Sebeők János** (környezet),
Szondi Bence (törtélel), **Vincze Ferenc** (műbírálat, főszerkesztő-helyettes), **Wegner Tibor** (művészet).
Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós**, **Doncsev Toso**, **Gráfik Imre**, **Hankiss Elemér**, **Dr. Koncz Gábor**,
Radnóti Zsuzsa, **Rakovszky Zsuzsa**, **Szörényi László** (tiszteltetelli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: Ady Endre Művelődési Központ, 1043 Budapest, Tavasz u. 4.

Telefón/fax: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231 • E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor: Játék . . . . . borítóbelső

Mustra

Toót-Holló Tamás: Üsse kő. 3

Vándor Anna: Manysi közösségi áldozat 35

Vári FABIÁN László: „Nyárfaliget hús rejtekén”
(A *Párjavesztett gerlice* balladatípus
ruszin és ukrán párhuzamai) 45

Mark Twain–Németh István Péter:
Koldus és királyfi 51

Téka

Németh Péter Mikola: A *Hősök nélkültől*
az *Elnemulásig*
(Zarándoklások Hubay Miklóssal) 62

Hangírás

Színész-legendárium
Tahi-Tóth László 71; Lázár Kati 72;
Oszvald Marika 72; Mécs Károly 73;
Márton András 74

Pálfi Ágnes: Egy kis daimonológia;
A Faust margójára 76

Tárlat

Feledy Balázs: Poétikus piano 78
Dobos Éva rajzai . . . . . színes melléklet

Borbély Szilárd: Szól a kakas már 81
Bakonyi Péter: Szólóadal – kórusra 104
Burdján Gál Enikő: The Doors-alkímia 106

Ablak

Ritter György: Nem mű, nem beszélgetés
(Krasznahorkai László: Nem kérdez,
nem válaszol) 107
Borbély Szilárd: A versírás szenvedélye
(Draskóczi Ágnes: Örvény) 110
Lukáts János: Bankrablás a-mollban
(Hendi Péter: A-moll szonáta) 111

Emlékezet

Birtalan Ferenc: Verbőczy-estre 115

Verbőczy Antal verseiből

Dedikáció 116
 Tájkép, múlt időben, tanúkkal 116
 Végül 116
 Kettőnk mosolyára 117
 Nézőpont 117
 Barlangrajz 118
 A feleségem tegnap este is 118
 Kálnoky László!
 Ityeg-e a fityeg a Duna-medencében? 119
 Törédékek 120
 Kövek 120

Verbőczy Antal emlékére

Varga Papi László: „...abortusz múltunk
 szétszórni a szélnek” 121
 Kiss Benedek: Gyászérme 122
 Utassy József: Verbőczy Antalhoz 123
 Győri László: Harminc év után 124
 Birtalan Balázs: Öcsi 125
 Marafkó László: Aki végérvényesen fiatal . 126
 Gyimesi László: Se tél, se nyár. 127
 Pardi Anna: Verbőczy Győrben 128
 Birtalan Ferenc: Verbőczy Antal-émlékest 129

E számunk szerzői. 80

Illusztrációk

Dobos Éva rajzai 61, 114

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 64.

Dudás A. Alex: Anyám emlékére

NAPÚT

Irodalom, művészet,
 környezet

XIV. évfolyam 4. szám

Jelenések, jelenetek

**ALEATÓRIKUS ETŰD
 HOMMAGE À JOHN CAGE**

E számunk képzőművész vendége, Dobos Éva tanulmányait Egerben, a Fialat Alkotók Körében, Dohnál Tibor festőművész irányítása alatt kezdte 1977-ben, majd a Kirakatrendező- és Dekoratórképzőben folytatta. Tanárai voltak Károlyi Zsigmond és Wágner János. Rajzai különleges, egyéni technikával készülnek. „Fontossá válik számára a vonal mellett, azzal együtt alkalmazott foltszerűségek, folthatások sokasága, melyek által finom tónusos munkái festői hatásokat keltenek” – írja róla Feledy Balázs az alkotó 99. tárlata után